

Οι εκπαιδευτικοί ως δια βίου εκπαιδευόμενοι ενήλικες: Η ετεροπαρατήρησης της διδασκαλίας ως μέσο και ως στρατηγική.

Τσιότσικα Μαγδαληνή

Ειδική Παιδαγωγός ΠΕ71, ΜEd Ειδική Εκπαίδευση, ΜEd Εκπαιδευτική Πολιτική και Διοίκηση

Περίληψη

Το επάγγελμα του σύγχρονου εκπαιδευτικού ορίζεται και αντιμετωπίζεται υπό το πρίσμα της δια βίου μάθησης, καθώς η προετοιμασία ποιοτικών εκπαιδευτικών δημιουργεί τον συνδυασμό κρίκο, μεταξύ των μαθητών και ενός ταχέως εξελισσόμενου κόσμου. Η παρούσα ερευνητική εργασία εστιάζει στη διερεύνηση των απόψεων 132 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ειδικής αγωγής του νομού Αττικής, για την ετεροπαρατήρηση και τον αναστοχασμό, ως εργαλεία και πρακτικές επαγγελματικής εξέλιξης και δια βίου μάθησης. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι ο αναστοχασμός μέσω της ετεροπαρατήρησης αποτελεί μία δια βίου πρακτική.

Λέξεις κλειδιά: Δια βίου μάθηση, ετεροπαρατήρηση, αναστοχασμός

Abstract

The modern teaching profession is defined and approached in the light of lifelong learning, as the preparation of quality teachers creates the link between students and a rapidly evolving world. This research work focuses on the investigation of the opinions of 132 special education primary education teachers of the prefecture of Attica, on the observation and reflection, as tools and practices of professional development and lifelong learning. The results of the research showed that reflection through cross-observation is a lifelong practice.

Key words: life long learning, peer teaching observation, reflection

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο μάθηση του εκπαιδευτικού επαναπροσδιορίζεται και τοποθετείται πλέον, όχι μόνο στο πλαίσιο της τυπικής πανεπιστημιακής εκπαίδευσης αλλά κυρίως της άτυπης που λαμβάνει χώρα στο σχολικό συγκείμενο, αφού οι εκπαιδευτικοί κατά βάση μαθαίνουν εμπειρικά καθ' όλη τη διάρκεια της ζωή τους κυρίως μέσα στο σχολείο. Η έννοια του σχολείου ως "οργανισμού που μαθαίνει" αναπτύχθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 70' και αναφέρεται ως τόπος συνεχούς επέκτασης γνώσεων και ικανοτήτων, μετάβασης από την ατομική στη συλλογική μάθηση, (Voulalas & Sharpe, 2015) συνδέθηκε ιδιαίτερα με τις έννοιες του εκπαιδευτικού σχεδιασμού, της αυτοαξιολόγησης, της βελτίωσης της ποιότητας και της εκπαιδευτικής αποτελεσματικότητας. Ωστόσο, δεν είναι πάντα εννοιολογικά προσδιορισμένα ως τόπος εκπαίδευσης ενηλίκων.

Οι διδάσκοντες ως ενήλικες, μαθαίνουν καλύτερα μέσα από τη βιωματική και συμμετοχική μάθηση, με αποτέλεσμα οι νέες στρατηγικές να εφαρμόζονται και να συντελούν μακροπρόθεσμη αλλαγή, καλύτερα στην πράξη (Garcia et al., 2017). Η ετεροπαρατήρηση ως στατηγική άτυπης μάθησης, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αλληλεπίδραση, την ανάπτυξη συνεργασίας και του αναστοχασμού και λειτουργεί, ως μέσο βελτίωσης της διδασκαλίας, επαγγελματικής ανάπτυξης και διά βίου μάθησης των εκπαιδευτικών. Μέσω της δημιουργίας αυθεντικού περιβάλλοντος συνεργασίας, οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν αυτοβούλως τους ομότεχνούς τους, να μαθαίνουν από αυτούς, κοιτάζοντάς τους ως πηγές γνώσης, διότι η μάθηση συμβαίνει μέσα από την εμπειρογνωμοσύνη τους. Όπως όλες οι διαδικασίες που έχουν σαφή σκοπό και στόχους έτσι κι ετεροπαρατήρηση έχει στάδια όπως αυτά απεικονίζονται στον Πίνακα 1.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Ο πληθυσμός της έρευνας απευθυνόταν σε εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι έχουν εμπειρία σε τμήμα ένταξης ή/και παράλληλη στήριξη του νομού Αττικής (Πίνακας 2). Το ερευνητικό εργαλείο συλλογής δεδομένων αποτέλεσε το ερωτηματολόγιο χωρισμένο σε δύο μέρη, τα δημογραφικά στοιχεία και ερωτήσεις σε πεντάβαθμη κλίμακα Likert. Το ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε ήταν ηλεκτρονικό και τα δεδομένα της ποσοτικής έρευνας που προέκυψαν από τη συλλογή των ερωτηματολογίων, αναλύθηκαν με τη χρήση του στατιστικού εργαλείου SPSS-22.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η τιμή του Cronbach's Alpha ήταν 0.966 γεγονός που δηλώνει υψηλό δείκτη αξιοπιστίας.

Απο τα αποτελέσματα της έρευνας φάνηκε ότι:

Η ετεροπαρατήρηση

- Βελτιώνει και εξελίσσει τις διδακτικές πρακτικές
- Συνεισφέρει στη μάθηση και την επαγγελματική ανάπτυξη
- Αναπτύσσει δεξιότητες συνεργασίας
- Παρέχει ευκαιρίες διαμοιρασμού καλών πρακτικών
- Ενθαρρύνει τον αναστοχασμό των εκπαιδευτικών

Κατά το στάδιο του αναστοχασμού

- Ενθαρρύνεται ο ειλικρινής και επικοδομητικός διάλογος μεταξύ ομοτέχνων
- Καλλιεργείται η αποδοχή της κριτικής του "σημαντικού άλλου"
- Ωθείται ο εκπαιδευτικός στην αλλαγή και τον μετασχηματισμό της διδασκαλίας του προς όφελος των μαθητών
- Ενδυναμώνονται οι δεξιότητες αυτογνωσίας και αυτορρύθμισης

Αποτελέσματα t-test.

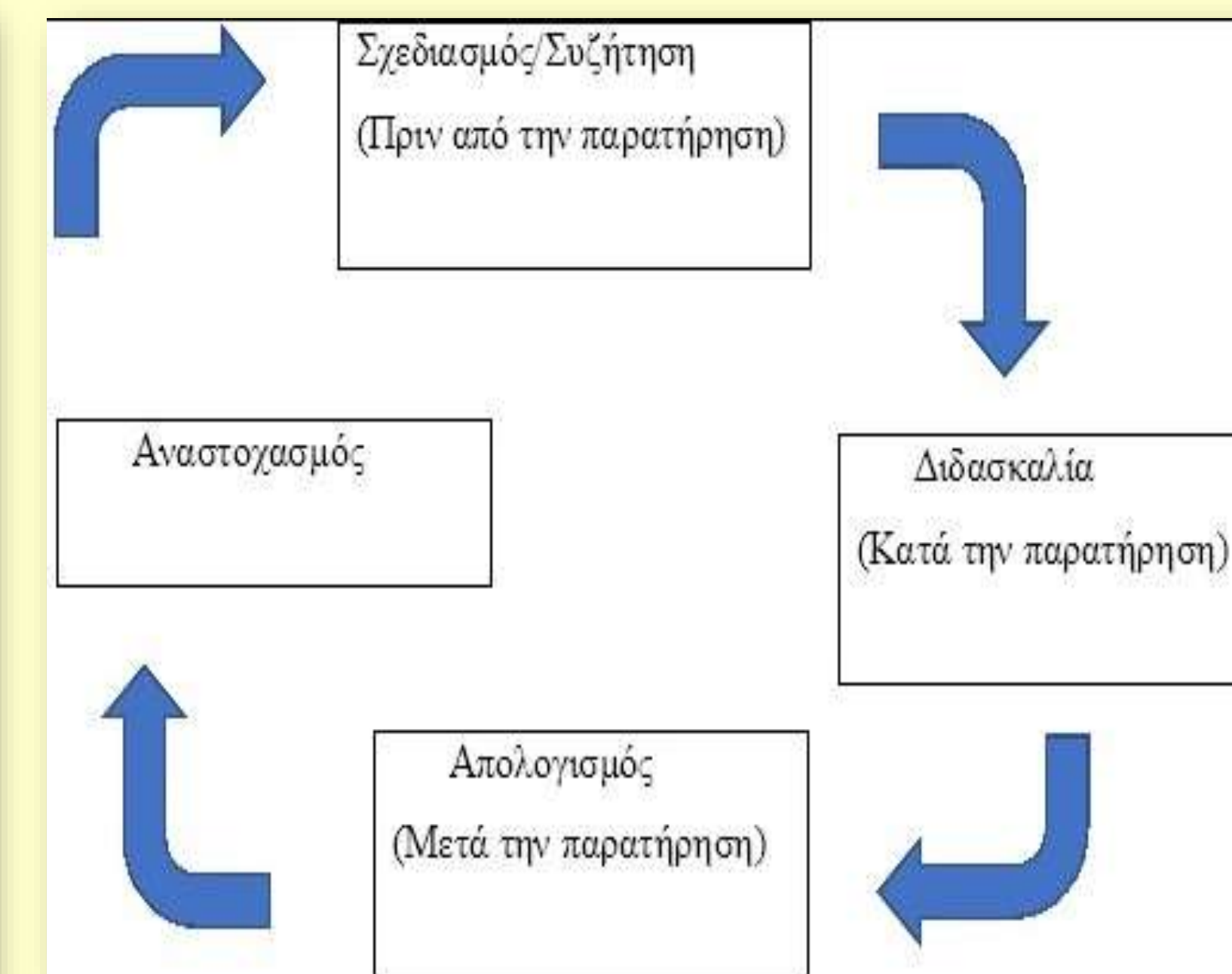
Το φύλο και η σχέση εργασίας (μόνομοι - αναπληρωτές) ήταν οι αναξάρτητες μεταβλητές που παρουσίασαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ τους.

Αποτελέσματα ANOVA

Η ηλικία ως ανεξάρτητη μεταβλητή ήταν αυτή που επηρέασε περισσότερο τις εξαρτημένες μεταβλητές. Συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί με λιγότερα χρόνια εμπειρίας παρουσίασαν πιο θετική στάση σχετικά με τα οφέλη της ετεροπαρατήρησης, την ανάπτυξη συνεργατικών πρακτικών και τη συνεισφορά του αναστοχασμού στη βελτίωση της διδασκαλίας.

Φύλο	Γυναίκες	Άντρες		
	83%	17%		
Ηλικία	25 - 40	41- 50	51+	
	86,4%	9,1%	4,5%	
Κλάδος	ΠΕ71	ΠΕ 70.50		
	52%	48%		
Έτη εμπειρίας στην ειδική αγωγή	1-10	11- 20	21+	
	66,7%	29,5%	3,8%	
Έτη διδακτικής εμπειρίας σε Τ.Ε.	0	1-5	6-10	11+
	41,7%	34,1%	18,2%	6,1%
Έτη διδακτικής εμπειρίας σε Π.Σ.	0	1-5	6-10	
	21,2%	72,7%	6,1%	
Σχέση εργασίας	Μόνιμοι	Αναπληρωτές		
	48%	52%		

Πίνακας 1. Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Πίνακας 2. Τα στάδια - Ο κύκλος της ετεροπαρατήρησης (Yee, 2016)

4. ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Οι συμμετέχοντες θεώρησαν ότι η ετεροπαρατήρηση είναι μία πολιτική εκμάθησης, η οποία συμβάλλει στη δημιουργία κουλτούρας μάθησης βελτιώνοντας την καθημερινή διδακτική δράση των εκπαιδευτικών και προσφέροντας ένα παράθυρο νέων γνώσεων και εμπειριών (Yee, 2016). Η δημιουργία κοινότητας μάθησης μέσα στο σχολικό πλαίσιο, μέσα από την οποία θα μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο, σε ένα ασφαλές περιβάλλον και η διάχυση της γνώσης σε όλο τον σύλλογο διδασκόντων αποτελούν τη μέγιστη συνεισφορά της ετεροπαρατήρησης (Πασιάς, κ.α. 2015). Αντίστοιχα, ο ειλικρινής και επικοδομητικός διάλογος καθώς και η επισήμανση των στοιχείων της διδασκαλίας που χρήζουν βελτίωσης απεικονίζουν τα πιο βασικά χαρακτηριστικά της ανατροφοδότησης που συμβάλλουν στον αναστοχασμό κατά το τελευταίο στάδιο της ετεροπαρατήρησης (Robbins et al., 2019).

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ετεροπαρατήρηση και ο αναστοχασμός όπως προκύπτει από τη διαδικασία αυτή είναι καινοτόμες πρακτικές που συντελούν στη δια βίουμάθηση των εκπαιδευτικών, στον διαμοιρασμό καλών πρακτικών, στην αύξηση της συνεργασίας μεταξύ και εν τέλει στην επαγγελματική τους ανάπτυξη.Ο ειλικρινής τρόπος επικοινωνίας με τον συνάδελφο και η σχέση εμπιστοσύνης βοηθούν τους εκπαιδευτικούς να δέχονται πιο εύκολα την κριτική «του σημαντικού άλλου», ειδικά όταν είναι σαφής και στοχευμένη, με αποτέλεσμα τη βελτίωση της διδασκαλίας τους, την ποιοτικότερη παρεχόμενη γνώση στους μαθητές και την αναβάθμιση των ίδιων σε αναστοχαστικούς διδάσκοντες.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1. Πασιάς, Γ. κ α. (2015). «Αυτοαξιολόγηση» και «Αξιολόγηση ομοτέχνων»: Διαδικασίες βελτίωσης του σχολείου και μετασχηματισμού του σε επαγγελματική κοινότητα μάθησης». Έκκυνα, Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών-Επιστημονικών Θεμάτων, (7), 25-35
2. Garcia, I. et. al., (2017). Self-Observation and Peer Feedback as a Faculty Development Approach for Problem-Based Learning Tutors: A Program Evaluation. Teaching and Learning in Medicine, 29 (3), 313-325
3. Robbins, S., Gilbert, K., Chumney, F., & Green, K. (2019). The effects of immersive simulation on targeted collaboration skills among undergraduates in special education. Teaching & Learning Inquiry, 7(2), 168-185
4. Voulalas, Z. & Sharpe, G.F. (2015). Creating schools as learning communities: obstacles and processes. Journal of Educational Administration, 43(2), 187-208
5. Yee, L.W. (2016). Peer Coaching for Improvement of Teaching and Learning. Journal of Interdisciplinary Research in Education (JIRE), 6 (1), 64-70